

Utvecklat om vår invecklade väg västerut

av Olof Santesson

TITEL:

Den dolda alliansen; Sveriges hemliga NATO-förbindelser. Femte utökade upplagan

FÖRFATTARE:

Mikael Holmström

FÖRLAG:

Natur & Kultur, Lettland 2023

AKADEMIEN HAR UNDER 2000-talet haft nytta av sina ledamöter när det gäller alla invecklade turer innan Sverige fann sig klappa på porten till Nato. Något pågick ju. En del ledamöter hörde till de mer eller mindre invigda. Men inte heller vi andra har behövt fastna i vantron att allt under de föregående årtiondena gick ärligt och öppet till. Först var det Robert Dalsjö som 2006 gav ut sin *Life-Line Lost* (Santérus Academic Press) om hur landet i neutralitetens namn misskötte sin reservoption om krigstida hjälp från väst. Nio år senare, 2015, öppnades ögonen på nytt av Mikael Holmströms *Den dolda alliansen* (Atlantis), en bastant volym om våra hemliga Nato-förbindelser under 1970- och 1980-talen. I brist på avslöjande öppna dokument baserades mycket i den på intervjuer med etthundrafyrtio nyckelpersoner; de som visste; ”oral history” när den är som livligast.

Holmströms arbete publicerades som nr 28, den mest omfattande, i det tjuugoåriga forskningsprojektet FoKK (”Försvaret och

det kalla kriget” som når sitt slut med 57 volymer). Efter Putins angrepp på Ukraina presenterat han nu en femte, med en femtioåtta sidor utökad, upplaga av boken, denna gång hos Natur & Kultur, med ett nytt kompletterande sista kapitel och ett slutord.

Med det nya materialet går författaren i närkamp om ett historiskt år med utgångspunkt i beslutet söndagen den 15 maj 2022 om att Sverige skulle söka medlemskap i Nato. Det för svenska förhållanden totalt oförutsedda beskedet lämnades av dåvarande statsministern Magdalena Andersson utan något traditionellt statsrättsligt föregående. Vi får i kapitlet ta del av vad som såväl föregick tillkännagivandet som därefter inträffade i ett totalt nytt skede, tillspetsat av president Erdogans långa nej till ett svenskt Natointräde.

Holmströms karakteristiskt rappa framställning bidrar till insikten om att vi lever i en osannolikt svärbegripligt annorlunda fas utan grund i svensk politisk utveckling. Det nästan ofattbara komprimeras till vad som

ofrånkomligen handlar om svensk socialdemokrati. Där har avgörandena med få undantag tagits ända sedan 1930-talet. Det är partiets ledande som bestämmer att Sverige inför väljarna som alliansfritt officiellt ska hålla avstånd till Nato samtidigt som de ser till att en dold förbindelse med framför allt USA ska vara den godast tänkbara. Något öppnare förhållande förhöll otänkbart med anti-nukleära och pacifistiska stämningar inte bara i partileden och bland broderskapspar. Mer invecklat kan man knappast nalkas och hantera ett land säkerhetspolitiska avgöranden.

Holmström spekulerar inte om vad ledarskapet betyder, men nog är det lockande att fundera på hur det hade gått om Stefan Löfven suttit kvar som partiledare och regeringschef våren 2022. Lika lite som Magdalena Andersson var han sprungen ur partiets ideologiska kitt, men att hon med åren som finansminister bakom sig var den mest beslutsföra

är nog tydligt. Likafullt omöjligförklarade även hon, som sina partikamrater, in i det sista ett öppet Nato-närmande. Deras körång verkar idag spöklik. När Nato som hot förvandlats till den trygga hamn vi behöver. Tänk att politiker ska ha så lätt att äta upp sina egna ord!

Många andra saker finns förstås att berätta om Finlands och särskilt president Niinistös roll som Natofrågans pådrivare, om det svenska generalitetets medansvar i årtal för raseringen av territorialförsvaret, om ISAF-insatsen i Afghanistan, om till sist förklarlig men glädjande reaktion på Putinkriget, och de berättas snabbt och effektivt. Mikael Holmström borde känna sig nöjd också med det han ytterligare har utvecklat. Rollen som den svenska säkerhetspolitiska debattens krönikör befäster han.

Recensenten är ledamot av KKrVA.